

UZZIŅAI

Atbilstoši Eiropas Savienībā pieņemtajai un Latvijā izmantotajai nabadzības definīcijai par nabadzīgām tiek uzskatītas personas, ja to ienākumi un resursi (ekonomiskie, sociālie un kultūras) ir tik ierobežoti, ka viņu dzīves līmenis ir zemāks par sabiedrībā pieņemto un tiem tiek liegta vai ir ierobežotas pamattiesības.

■ Ģimene (persona) atzīstama par trūcīgu, ja tās vidējie ienākumi katram ģimenes loceklim mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 eiro.

■ No šī gada garantētais minimālā ienākuma (GMI) līmenis tika palielināts par 3,20 eiro. Precizēta tika arī trūcīgā statusa noteikšana, lai sociālajam dienestam būtu informācija par

personas un ģimenes patiesajiem ienākumiem un materiālo stāvokli, tostarp no šī gada tika pievērsta uzmanība arī ienākumiem no saimnieciskās darbības.

■ Valstī noteiktais GMI līmenis ir 53 eiro. Pašvaldības var noteikt augstāku GMI līmeni.

■ Trūcīgas ģimenes (personas) statusu nepiešķir, ja persona vai kāds no ģimenes locekļiem sešu mēnešu periodā ir uzdevinājis savu nekustamo īpašumu citai personai.

■ Pašvaldībām ir rīcības brīvība noteikt vai nenoteikt ikmēneša kredītmaksājuma apmēru, par kuru pašvaldības sociālais dienests samazina ienākumu summu, aprēķinot vidējos ienākumus.

Situācijas atšķirīgas

Vecpiebalgas novadā trūcīgo personu skaits ir sarucis. Ja pērn šajā laikā trūcīgo personu statusu saņēma 176 personas, šogad – 127. Novada Sociālā dienesta vadītāja **VELGA BERĶE** skaidro: “Viens no skaita samazināšanās iemesliem ir pensiju indeksācijas un neliels atalgojuma pieaugums, rezultātā ģimeņu ienākumi kļūst nedaudz lielāki par likumdošanā noteikto līmeni statusa iegūšanai.” Tomēr viņa uzsver, ka reāli ģimeņu situācija pasliktinās, jo vairs nav pieejama sociālās palīdzības pakete. “Trūcīgas personas statuss visbiežāk tiek piešķirts atsevišķi dzīvojošām pensijas vecuma personām un ģimenēm ar bērniem. Tas pamatā saistīts ar valsts politiku pensiju, sociālo pabalstu un atalgojuma jomā. It sevišķi, ja ģimenē ir vairā-

ki bērni un vecāki strādā Latvijā, nevis pelna iztiku ārzemēs,” stāsta V. Berķe.

Vecpiebalgas novadā visvairāk trūcīgo personu izmanto dzīvokļa pabalstu, brīvpusdienas bērniem un saņem Eiropas palīdzības pakas. GMI (garantētais minimālais ienākums) pabalsts Vecpiebalgas novadā tiek piešķirts tikai tām personām, kuras pilda līdzdalības pienākumus savas situācijas uzlabošanai.

Atšķirīgi rīkojas Jaunpiebalgas novadā. Tur trūcīgo personu skaits ir palielinājies no 74 līdz 116 cilvēkiem. Jaunpiebalgas novada Sociālā dienesta sociālā darbiniece **ANDA GRAUDIŅA** norāda: “No augsta trūcīgajām ģimenēm ar bērniem tiek piešķirts pabalsts bērnu

audzināšanai, izglītībai un ēdināšanai, iespējams, tāpēc arī lielāks skaits iedzīvotāju noformē trūcīgās personas statusu.” A. Graudiņa stāsta, ka novadā trūcīgās personas statuss tiek piešķirts visdažādākajām cilvēku grupām: “Tās ir daudz bērnu ģimenes, tādas ģimenes, kurās ir tikai viens no vecākiem, pirmspensijas vecumā esošas personas. Ģimenēm trūkst līdzekļu pamatvajadzību nodrošināšanai, kā arī mēdz būt gadījumi, kad cilvēks kāda iemesla dēļ nonācis krīzes situācijā. Visvairāk atvieglojumu saņem nestrādājošas personas darbspējīgā vecumā jeb ilgstošie bezdarbnieki vecumā no 40 līdz 63 gadiem. Tie ir cilvēki, kuriem trūkst motivācijas strādāt, kuriem ir pabalstu un alkohola atkarības.” □

Novados visvairāk trūcīgas ģimenes (personas) statuss reģistrēts:

Amatas	<ul style="list-style-type: none"> Pirmspensijas vecuma grupai Ilgstošiem bezdarbniekiem
Cēsu	<ul style="list-style-type: none"> Vientuļiem vīriešiem pirmspensijas vecumā ar atkarības problēmām Personām ar invaliditāti Vientuļajām māmiņām ar bērniem
Jaunpiebalgas	<ul style="list-style-type: none"> Nestrādājošām darbspējīgām personām vecumā no 40 līdz 63 gadiem
Līgatnes	<ul style="list-style-type: none"> Personām pirmspensijas vecumā, kuras strādā mazāk atalgotu darbu, ir ilgstoši bezdarbnieki, vai ir pasliktinājies veselības stāvoklis
Pārgaujas	<ul style="list-style-type: none"> Pirmspensijas vecuma cilvēkiem Pensionāriem ar zemiem (līdz 128,06 eiro mēnesī) ienākumiem, neatkarīgi no dzimuma Ģimenēm ar bērniem, ja kāds no vecākiem nestrādā
Raunas	<ul style="list-style-type: none"> Ilgstošiem bezdarbniekiem ar veselības problēmām, invaliditāti Ģimenēm, kurās ir bērni, bet kurām ienākumi ir mazi, nav darba un ir veselības problēmas
Vecpiebalgas	<ul style="list-style-type: none"> Atsevišķi dzīvojošām pensijas vecuma personām Ģimenēm ar bērniem
Priekuļu	<ul style="list-style-type: none"> Pensionāriem/invalidiem (īpaši, kas pensionējušies pēdējo 3 gadu laikā) Nepilnām ģimenēm, kurās ir tikai viens no vecākiem Pirmspensijas personām, kuras palikušas bez darba

Personu, kurām piešķirts trūcīgās personas statuss, skaits vēsturiskā Cēsu rajona astoņos novados. Ģimeņu skaits pērn līdz 30. novembrim un šogad šajā laikā posmā:

Novads	2017.	2018.
Amatas	190	160
Cēsu	229	232
Jaunpiebalgas	74	116
Līgatnes	60	56
Pārgaujas	142	112
Raunas	55	50
Vecpiebalgas	176	127
Priekuļu	258	187

Kādus atvieglojumus iespējams saņemt novados

AMATAS:

- Dzīvokļa pabalsts
- Pabalsts veselības aprūpei
- Trūcīgo ģimeņu bērni un profesionālo izglītības iestāžu un vispārīgās izglītības iestāžu un klasēs audzēkņi saņem pabalstu brīvpusdienām
- Vienreizējs pabalsts līdz 200 eiro par katru sporta kluba sacensību dalībnieku
- Pabalsts par dalības maksas atvieglojumu Amatas novada Mūzikas un mākslas skolā

CĒSU:

- Pārtikas pakas
- Atlaidi elektrībai
- Dzīvokļa pabalstu/pabalstu malkas iegādei
- Pabalstu pirts apmekļojumam
- Zupas virtuves pakalpojumu
- Pabalsts medikamentu iegādei, brillēm, zobārstam, inkontinences līdzekļu daļējai apmaksai

- Ģimenes, kurās ir bērni, bērni var saņemt brīvpusdienas, vecāku maksas atlaides pirmsskolas izglītības iestādēs un pabalstu mācību piederumu iegādei, uzsākot jaunu mācību gadu

JAUNPIEBALGAS:

- ES pārtikas un materiālās palīdzības atbalsta pakas
- Nekustamā īpašuma nodokļu atlaides
- Elektrības maksas atvieglojumi
- Pašvaldības GMI un dzīvokļa pabalsts
- Higiēnas pakalpojums (veļas mazgāšana, duša)
- Dzīvokļa pabalsts kurināmā iegādei
- Pabalstu ārstēšanās izdevumiem
- Pabalsts transporta izdevumu segšanai uz attālākām medicīnas iestādēm

LĪGATNES:

- Dzīvokļa pabalsts
- Veselības aprūpes pabalsts
- Ģimenes, kurās ir bērni, saņem brīvpusdienas Līgatnes novada izglītības iestādēs, reizi gadā pabalstu mācību līdzekļu iegādei

PĀRGAUJAS:

- Pabalsts medicīnas pakalpojumiem
- Dzīvokļa pabalsts
- Ēdināšanas pabalsts pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs un ēdināšanai profesionālajās izglītības iestādēs
- Pabalsts, izglītojamajam mācību gadu uzsākot
- Pabalsts personas apliecināšanas dokumenta saņemšanai valsts nodevas apmērā

RAUNAS:

- Pabalsts daļēju medicīnisko izdevumu apmaksai
- Dzīvokļa pabalsts
- Atvieglojumi elektrībai
- Ģimenēm, kurās aug bērni, kas mācās, - pabalsts mācību gada uzsākšanai

VECPIEBALGAS:

- Dzīvokļa pabalsts
- Brīvpusdienas bērniem mācību iestādēs
- Pabalsts veselības aprūpei; ārsta parakstīto medikamentu un ārstēšanās izdevumu atmaksa
- Pabalsts sociālās rehabilitācijas mērķu sasniegšanai, veicot personas vajadzību izvērtēšanu un sociālās rehabilitācijas plāna sastādīšanu
- Vienreizējs pabalsts ārkārtas situācijā līdz 213,43 eiro par gadījumu
- Trūcīgo/maznodrošināto ģimeņu bērniem nav jāmaksā līdzmaksājums mūzikas skolā
- ES intervences programmas pārtikas un higiēnas līdzekļu pakas
- Sadarbības partneru organizētās vasaras nometnes bērniem

PRIEKUĻU:

- Elektrības maksas atvieglojumi
- Bērniem brīvpusdienas PII, vispārīgās izglītības skolās un profesionālās izglītības iestādēs
- Pabalsts ģimenēm - apģērba iegādei, mācību gadu uzsākot
- Pabalsts ārstēšanās izdevumu daļējai segšanai un medikamentu iegādei pensionāriem/invalidiem
- Komunālo pakalpojumu apmaksā līdz 6 mēnešiem kalendārā gada laikā
- ES pārtikas pakas vietrūcīgākajām personām; Pestīšanas armijas zupas virtuves pakalpojums un lietotie apģērbi
- Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums

Lappusi sagatavojuši **MADARA OZOLIŅA**

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogramma "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra

MINISTRIJA SKAIDRO

Trūcīgo personu skaits pamazām samazinās

Vārds "trūcīgs" ir juridisks statuss, kas ļauj pretendēt uz noteiktiem sociālās palīdzības veidiem. Iemesli, kādēļ cilvēki saņem trūcīgās personas statusu, var būt visdažādākie.

Trūcīgās personas ienākumu līmenis ir noteikts 128,06 eiro personai mēnesī, tas nav mainīts no 2009. gada. Kopš tā laika valstī noteiktā minimālā mēneša darba alga ir pacelta no 256,12 eiro 2009. gadā līdz 430 eiro 2018. gadā. Labklājības ministrijas

Metodiskās vadības un kontroles departamenta vecākā eksperte Maruta Pavasara skaidro, ka tas ir viens no iespējamajiem iemesliem, kāpēc samazinās strādājošu trūcīgu personu skaits. Viņa norāda, ka valstī kopumā samazinājies arī bezdarba līmenis. "Trūcīgo personu skaits un īpatsvars visstraujāk samazinājies bērnu un darbaspējīgo personu vidū. Trūcīgo pensionāru un personu ar invaliditāti skaits arī nedaudz samazinājies, bet no kopējā iedzīvotāju skaita, kurām piešķirts trūcīgās personas statuss, pensionāru un personu ar invaliditāti īpatsvars ievērojami palielinājies. Tas norāda uz šo sociālo grupu relatīvā dzīves līmeņa samazināšanos 2017. gadā.

Lai situāciju labotu, 2018. gadā veikti vairāki pasākumi, kas vērsti uz pensijas saņēmēju dzīves kvalitātes uzlabošanu, tajā skaitā

piemaksa par darba stāžu palielināšana personām, kurām vecuma pensija piešķirta līdz 1996. gadam, pensiju indeksācijā oktobrī piemēroti lielāki indeksi personām ar lielu darba stāžu, paaugstināts pensionāra iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamais minimums," norāda M. Pavasara.

Viņa vērš uzmanību, ka ziemas mēnešos trūcīgo personu skaits palielinās: "Trūcīgo personu skaits ziemā pieaug katru gadu, jo cilvēki nevar samaksāt mājokļa, proti, apkures maksājumus. Tāpat liels skaits trūcīgu personu piepelnās gadījuma darbos dažādās jomās, arī lauksaimniecībā, kam ir sezonāls raksturs. Ģimenes ar bērniem mācību gada laikā vērsas sociālajā dienestā, lai saņemtu brīvpusdienas skolās un bērnu dārzos." □

GAIDĀMĀS IZMAIŅAS

No 2019. gada plānots:

- valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta palielināšana gan pensijas vecumu sasniegušajiem, gan personām ar invaliditāti (plāns šobrīd ir iekļauts 2019. gada valsts budžeta sagatavošanas procesā);
- palielināt valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmēru personām ar invaliditāti vispārējā gadījumā III invaliditātes grupai no 64 eiro līdz 94 eiro, I un II invaliditātes grupai – paaugstinot pabalsta aprēķina bāzi līdz 94 eiro;

- I invaliditātes grupai paaugstināt piemērojamo koeficientu no 1,3 līdz 1,4 (gan vispārējā gadījumā, gan personām ar invaliditāti kopš bērnības).

No 2020. gada plānots:

- lai saglabātu personu ar invaliditāti pirktspēju, katru gadu personām, kurām invaliditātes gadījumā piešķirts valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts, plānots indeksēt pabalsta apmēru atbilstoši inflācijas līmenim. Izmaiņas attieksies uz 31,5 tūkst. personām ar invaliditāti.

Atbalsta pasākumi medicīnas jomā

Trūcīgām personām, kuru ienākumi uz katru ģimenes locekli pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 128,06 eiro mēnesī:

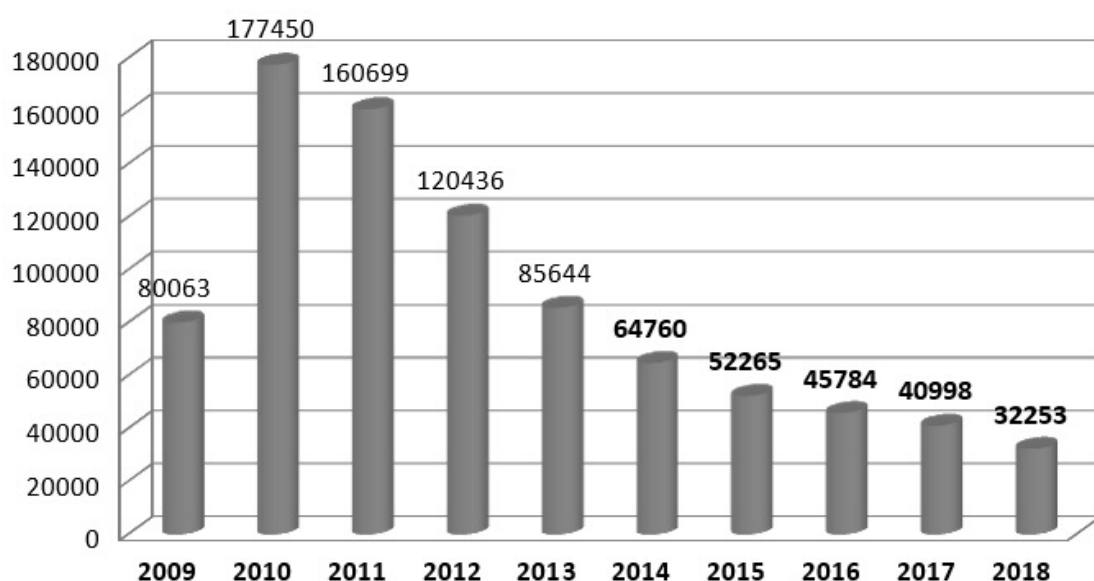
- nav jāmaksā pacientu iemaksas, saņemot valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus;

- nav jāmaksā pacienta līdzmaksājums par vienā stacionēšanās reizē veiktu ķirurģisko operāciju;

- nav jāmaksā līdzmaksājums 0,71 eiro par katru 100% kompensējamo zāļu un medicīnisko ierīču recepti.

Trūcīgo personu skaits Latvijā un īpatsvars pa personu grupām 2013.gadā un 2017.gadā				
Personu grupas	2013.g.		2017.g.	
	skaits	īpatsvars,%	skaits	īpatsvars,%
bērni	46 334	34,5	18 264	29,3
strādājošie	20 175	15,0	6 298	10,1
nestrādājošie	38 202	28,4	16 937	27,2
bērna kopšanas atvaļinājumā	4 771	3,6	1 904	3,1
pilngadīgie ar invaliditāti	11 983	8,9	9 041	14,5
pensijas vecumā	12 932	9,6	9 816	15,8
KOPĀ	134 397	100,0	62 260	100,0

Personu skaits, kurām attiecīgā gada oktobrī piešķirts trūcīgās personas statuss Latvijā kopumā:

Garantētais minimālo ienākumu (GMI) pabalsts vienai personai novados	
Amatas	53 eiro
Cēsu	53 eiro; paaugstinātu GMI 110 eiro mēnesī var saņemt vienatnē dzīvojošas personas ar 1.grupas invaliditāti un vientuļas, vienatnē dzīvojošas pensijas vecuma personas
Jaunpiebalgas	65 eiro
Līgatnes	53 eiro
Pārgaujas	53 eiro
Raunas	53 eiro
Vecpiebalgas	56,91 eiro pilngadīgām personām un 64,03 eiro bērniem
Priekule	53 eiro

Lappusi sagatavojuši MADARA OZOLIŅA

Publikācijas sagatavotas ar Valsts reģionālās attīstības aģentūras finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Mērķprogramma "Reģionālo un vietējo mediju atbalsta programma" atbalstīts projekts nr. Nr.2/MEDIA/18/013

Valsts reģionālās attīstības aģentūra